

Resolucije I. slovenskega katoliškega shoda.

Sekcija V.: Tisek.

Ker sedaj po sovražnem tisku največ trpi sveta cerkev in katoliško življenje in s tem blagostanje našega naroda, sprevidi prvi slovenski katoliški shod, da je neobhodno potrebno, sovražniku postaviti se v bran z enakim orožjem — s katoliškim tiskom. A ne le braniti, marveč tudi pozitivno mora tisek pospeševati katoliško zavest in katoliško življenje. Naj se izkoristi ta velemoč 1. kot politična moč v časnikarstvu, 2. kot izobraževalna moč v ljudskem, leposlovnem in znanstvenem berilu, 3. kot vzgojilna moč v spisih za mladino.

1. a) Prvi slov. katoliški shod spozna za vzdržanje katoliškega mišljenja in prepričanja med Slovenci kot najpotrebnejše sredstvo dobro časništvo. Zato proglašuje za resno dolžnost vseh vernih Slovencev izdatno gmotno in duševno podpiranje naših katoliških listov. V dolžnost naj si šteje tudi vsak katoličan zatirati vse veri sovražne časnike in jih nadomeščati z dobrimi sveto vero in našo narodnost pospešujočimi; časnike pa, ki so nekoliko omahljivi in se niso udali liberalizmu, naj vplivni katoličani tako preustrojijo, da, zapustivši omahljivost, odločno stanovitno in dosledno zagovarjajo edino prava načela.

b) Ker je pa prvi slov. katoliški shod trdno prepričan, da more katoliško časopisje le tedaj pokazati svoj mogočni vpliv, ako je modro in primerno osnovano, zato priporoča, naj se osnuje odbor katoliških urednikov in zavednih vplivnih gospodov, ki naj bi določeval smer o glavnih političnih vprašanjih, in sicer vselj na podlagi katoliških načel, da se med katoliškimi listi ohrani toli potrebna edinost.

c) Dobro vrejevan katoliško-politični dnevnik nam je neogibno potreben, ter naj se tako vravna, da bode vstrezal duševnim in gmotnim potrebam in zahtevam katol. Slovencev, bivajočih po vseh slovenskih pokrajinah. Ker si pa slovensko ljudstvo sploh dragega dnevnika ne more naročiti, potrebujemo tudi dobro vrejevanih, po enkrat ali večkrat na mesec izhajajočih perijodičnih listov. Z zadovoljnostjo izjavljamo, da imamo Slovenci take liste, ki že hvalevredno delujejo v tem smislu. Želeti je, naj se ti listi sporazumevajo med seboj in po središčnem odboru, da bodo vsi pisali v enotnem smislu in vsi delali z enakim navdušenjem za dobro stvar.

2. a) Prvi slov. katoliški shod s hvaležnostjo do Boga ponosno imenuje družbo svetega Mohorja; zahvaljuje se slavnemu odboru in vsem gorečim pospeševateljem za tolik trud, prosi, naj ne opočajo, marveč z enako vnetostjo še nadaljujejo slavno delo slovenskemu narodu v duševni in telesni blagor.

b) Vernim olikanim Slovincem bodi vestna skrb, da deluje „Matica Slovenska“ vedno na pravi verskonravni podlagi.

c) Velike zasluge za slovenski katoliški tisek imajo razna katoliška tiskovna društva; prvi slov. katoliški shod jim izreka za požrtvovalno delovanje toplo zahvalo, ter živo priporoča vsem Slovincem, naj jih krepko podpirajo.

3. Kakor pripravljane dobrega berila, tako je tudi prevažno njega razširjanje; vsakega katoličana je torej vestna dolžnost, da slabo in kužno berilo po moči zavira, dobro pa pridno razširja po družinah in društvih. V to svrhu vzlasti veliko pripomorejo farne knjižnice, ako so modro vravnane.

4. a) Dobri, krščansko pisani vzgojilni spisi naj se pridno širijo med Slovenci, da se stariši in vzgojitelji zavedajo svoje preimenne dolžnosti, ter jo vestno spolnjujejo.

b) Prvi slovenski katoliški shod priporoča vsem pisateljem, izdajateljem in učiteljem mladine posebno skrb pri izdajanju, zalaganju in razširjevanju spisov za mladino.

c) Prvi slovenski katoliški shod nasvetuje, naj se sestavi odbor večjih mož, ki naj vestno presodijo in ocenijo vse slovenske knjige ljudstvu in mladini namenjene, oziroma dosedanje zanesljive ocene nadaljujejo in spopolnujejo, da se slabo blago odstranjuje, tembolj pa razširjajo res dobre knjige.

V tem smislu poskrbi naj se tudi posebna izdaja slovenskih klasikov za odraslo mladino.

Politični pregled.

Delegacije. — V vojnem odseku ogerske delegacije so se slišale pritožbe, da se vojna uprava premalo ozira na madjarsčino. Več delegatov je zahtevalo, da se naj vojna vprava pri občevanju z ogerskimi uradi poslužuje jedino madjarskega jezika. Poleg tega so pa delegati z vso odločnostjo zahtevali, da se osnuje posebna vojaška akademija za Ogre. Vojni minister je dokazoval, da taka akademija ni potrebna in bi preveč stala, ali delegatje si niso dali nič dopovedati. — Avstrijski delegatje so pa storili potrebne korake, da se odloži zborovanje delegacij, ker je kolera v Budimpešti. To bi pa precej premenilo red vsega parlamentarnega delovanja. Dokler delegacije ne ršijo skupnega budgeta, tudi državni zbor proračuna rešiti ne more. In tako bi vlada od državnega zbora morala zahtevati budgetni provizorij, kakor je bil prejšnja leta že v navadi.

Dunaj. — V notranjem mestu je bila dopolnilna volitev za državni zbor, ker je bil vsled smrti dr. Herbst izprazen eden mandat. Izvoljen je z 2705 glasovi dr. Kronawetter, kandidat zjedinenih kristijanov je baron Vittinghof Szell je dobil 1054 glasov. Udeležitev je bila slaba v primeri z udeležbo 1891. leta, ko je dr. Herbst bil dobil 3895 glasov in eden protiliberalnih kandidatov 1563 glasov. O Kronawetterju imamo to omeniti, da v narodnih ozirih ni pretiran in se baš zaradi tega sprva liberalci niso mogli sprijazniti s kandidato njegovo. Izvolitev njegova torej nekoliko dokazuje, da nemško-narodni šovinizem nekoliko pojema na Dunaji. Najbolj jasno je to se pokazalo s tem, da je kandidat nemških nacionalcev dr. Wolf dobil samo 78 glasov vzlic hudi agitaciji njegovih somišljenikov. Češki volilci so, kolikor jih je v tem okraju, dali glasove dr. Kronawetterju.

Moravsko. — Pri dopolnilni volitvi za državni zbor v boškovinskem okraju na Moravskem je zmagal z 292 proti 180 glasom Mladočeh dr. Tuček. Kandidat staročeške stranke je bil Staročeh Slouka. Ta volilni okraj je poprej zastopal minister Pražak. Zmaga Mladočehov je pokazala, da se tudi na Moravskem že tla majejo Staročehom. Prebivalstvo hoče imeti odločnejših zastopnikov. Položaj moravskih poslancev v državnem zboru se je sedaj silno otežil. Posebno vlade sedaj ne morejo več tako zvesto podpirati, če nečejo, da jih zadene jednaka osoda, kakor je Staročeh na Češkem. V mladočeški klub vstopiti pa ne morejo, če se nečejo popolnoma odločiti od dosedanjih zaveznikov in odreči vsej dosednji politiki.

Italija. — Italijanski kralj in kraljica praznujeta v kratkem svojo srebrno poroko. Kralj se je proti ministerskemu predsedniku izjavil, da povodom svoje srebrne poroke ne sprejme nikakih daril in želi, da bi se slavnostni dan praznoval z dobrodelnimi deli. — Zbornica se bode menda v kratkem razpustila in nove volitve razpisale za sredo novembra.

Nemčija. — Mej državnim kancelarjem Caprivijem in finančnim ministrom dr. Miquelom prišlo je do resnega prepira zaradi nove vojaške predloge. Finančni minister želi, da se predloga odloži do časa, ko se finance do dobra uravnajo, državni kancelar pa zahteva, da se vojaška predloga takoj predloži zbornici v posvetovanje. Govori se, da bo Caprivi dal ostavko, ako se ne zgodi po njegovi želji.

Francija. — V Carmauxu na Francoskem pričeli so rudarji štrajk. Ta štrajk, ki traja že nekaj časa, je postal zadnje dni političnega pomena in bo dal najbrže povod ministerski krizi. Stvar je ta. V imenovanem kraju voljen je bil županom neki priprost rudokop, ki je po mišljenju socialist. Ker mesto županovo nič ne nese, prisiljen je bil ta rudokop

še nadalje ostati v rudniku in delati. Ker mu je pa župansko mesto vendar le dalo večkrat kaj opraviti, zamudil je nekaj delavnih ur v rudniku. To je lastnika rudnika, ki je ravno nasprotnega političnega mišljenja, je namreč konservativec, napotilo, da je imenovanega rudokopa odpustil iz službe. Ta odpust iz službe pa je druge rudokope tako razjaril, da so pričeli štrajk. Ker štrajk že dolgo traja in nastaja beda mej delavci, bati se je izgredov. Vlada ta štrajk mirno gleda in ne ukrene nič. Zdaj so jeli radikalci zahtevati, da vlada zapove lastniku rudnika, da imenovanega rudokopa vzprejme zopet v službo, konservativci pa zahtevajo, da vlada ostro postopa proti štrajkujočim socialistom. Stvar bo prišla gotovo tudi v zbornici v razgovor in če edna teh strank zaradi tega izreče ministerstvu nezaupnico, bo moralo to dati ostavko, ker nima zanesljive večine, ali bolje rečeno, ker nima nikake zaslombe niti v narodu, niti v zbornici.

Srbija. — Razmere v Srbiji slabšajo se od dne do dne in nasprotje mej liberalno in radikalno stranko poostruje se zmirom bolj. Sedanja liberalna vlada ne misli baje še hitro volitev razpisati, ker se boji, da ne bi propala. Govori se tudi, da namerava ta stranka s siloma ostati na krmilu četudi pride do vstanka. Radikalci so nad počenjanjem liberalcev silo razjarjeni. Izgredi vršijo se drug za drugim. — Poročalo se je prvotno, da je neki pandur napal Pašiča in nanj streljal, da ga pa ni nič ranil. Zdaj se stvar pojasnjuje in se javlja, da se je le slučajno imenovanemu pandurju v obližji Pašičevem sprožil revolver. Namena pandur ni imel nobenega slabega.

Kolumbove slavnosti. — Minolo sredo, t. j. dne 12. t. m. preteklo je 400 let, ko je Krištof Kolumb srečno prijadral v novi svet Ameriko. Tem povodom vrše se ta teden na Španjskem velikanske slavnosti. Odkril se bode spomenik Kolumbu in podpirateljici njegovi kraljici Izabeli. Tudi v Severni Ameriki in po drugih krajih vrše se te dni lepe slavnosti v spomin velikanu Kolumbu.

Anglija. — Poslanec Dilke se je na nekem shodu izjavil o postopanju nove liberalne vlade glede vnanje politike. Rekel je, da bo liberalna vlada v vnanji politiki, hodila vse druga pota nego prejšnja vlada pod Salisburyjem. Tudi je poslanec grajal vnanjo politiko prejšnje vlade, ker je Nemcem odstopila Helgoland. Trodržavne zveze, povdarjal je nadalje poslanec, se nova angleška vlada ne bode držala, ker ji ta ne more nič koristiti v Indiji. Te izjave so pomenljive, ker ima poslanec Dilke tesne zveze z ministri.

Obrtnija.

Razstava v Plovdivu.

VI.

Bolgarske vlade se takoj sprva jako skrbele za povzdigo kmetijstva in obrtnije. Vedele so dobro, da se brez temeljitega pouka dandanes več ne more izhajati, ko vse tako napreduje, in zato se je osnovala obrtna šola v Knježevu. Ta šola ima sedaj štiri oddelke. Oddelek za železno obrt, posebno pa železno livarstvo, potem oddelek za mizarstvo, lončarstvo s pečarstvom in za tkavstvo z barvarstvom. Poslednji oddelek se je še le nedavno osnoval. V kratkem času je pa baš ta oddelek že jako lepo napredoval in dosegel lepe vspehe. Na tem zavodu se bode izobrazilo več mladih obrtnikov, ki bodo obrt v deželi povzdignili na višjo stopinjo.

Na razstavi se lahko vsakdo prepriča o napredku te šole in vidi, da je denar, ki se izdaja za to šolo,

jako dobro obrnjen. Tej šoli se je odkazalo v državnem paviljonu nekaj nad 300 kvadratnih metrov prostora. Oddelek za železno obrt je razstavil železna vrata, okna, balkone, trombe, blagajnice, nekaj vrst železnega poljedelskega orodja in stroje i. t. d. V oddelku za mizarstvo videti je lepo pohišje in pa izdelki stavbarskega mizarstva. Razstavljeni so lepo izdelani posteljniki, mize, stoli, predalniki, vrata, okna in druge podobne stvari.

Lončarski oddelek razstavil je razne posode od bele prsti z vsakovrstnimi okraski in barvami. Razstavljeno je tudi nekaj jako lepo izdelanih pečij. Gledalec se mora kar čuditi lepim izdelkom obrtnih učencev.

Tkalski oddelek je posebno izložil lepe kilime (preproge) in tkanine. Posebno kilimi so jako lepi in kažejo fini bolgarski okus. Kakor smo že omenili, je ta obrt v Bolgariji že dosedaj bila jako lepo razvita, ali ta šola jo bode pa še povzdignila. Posebno se v njej gleda na dober okus in da se sploh učenci seznanijo z okusom raznih narodov, da bodo bolgarski izdelki mogli najti kupcev v drugih državah.

Omenjena šola je pa razstavila tudi več modelov in kalup, katere so izdelali učenci lončarskega in pečarskega oddelka, potem risarske zvezke in črteže učencev, tako da se gledalec lahko prepriča o vspehih te šole in tudi seznanji z njeno organizacijo. Prepričani smo, da bodo Bolgari še bolj pošiljali sinove v to šolo, ko se na razstavi prepričajo o njenih lepih vspehih.

Plovdivska razstava pa ni le velikega pomena za narod v Bolgariji, temveč za ves bolgarski narod. V Plovdiv prihajajo ogledovat razstavo tudi Bolgari iz Turčije v velikem številu. V hvalo turški vladi moramo reči, da ne ovira prav nič obiska plovdivske razstave svojim podložnikom, temveč ga še pospešuje. Tako je sultan sam odredil, da se iz Makedonije odpravi 1200 Bolgarov, da ogledajo razstavo v Plovdivu. Razstava bode gotovo v teh bolgarskih sinovih spodbudila željo po napredku, povzdignila pa tudi narodni ponos. Razstavo bode tako nekako duševno bolj zbližala ves bolgarski narod, kar ne more ostati brez dobrega vpliva na ves njegov daljši razvoj.

Obrtnijske raznoterosti.

Lim. Po skušnjah je najboljši in najizdatnejši beli kostni lim, kateri je priporočati mizarjem.

Sveteča barva. Če zmes ogljeno-kislega apna in pa žvepla razbelimo, dobimo stvar, ki se sveti v temi. Če želimo, da bi se ta stvar svetila zelenkasto, pridenemo tej zmesi nekoliko sode. Če pa pridenemo manganovega okisca, se pa tvarina sveti rumeno, če se pa pridene kaka vismutova spojina, se pa sveti modro. Če dobljeno tvarino razdrobimo v prašek in raztopimo v lanenem olju, dobimo barvo, s katero lahko pobarvamo razne stvari. Kar s to barvo pobarvamo, se sveti po noči.

Kitajski cement. Nedavno se je razkrila tajnost najboljšega cementa za kitanje kamnitih, mavčevih, marmornastih in porcelanastih stvari. Kitajci vzamejo 54 delov ugašenega apna, 6 delov stolčenega galuna in 40 delov dobro premešane sveže krvi. To zmes dobro mešajo in gnetejo, tako da postane podobna testu, potem jo pa rabijo za kitanje.